

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 16 Lipca v.s. 1820 roku

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	Ther. Rean.	Wiatry.	Odmia. w powie.
	dn. 14 średnia.	27 cal. 4,5 lin.	+ 11, stopni	Południowy	Deszcz
	dn. 15 średnia.	27 -- 5,5 --	+ 10,75 --	Południowy	Deszcz
	dn. 16 godz. 5	27 -- 8,1 --	+ 10,75	Południowy	Pochmurno

KRÓLESTWO POLSKIE.

Xiążę Namiestnik Królewski, wyrokiem swoim, z dnia 11 lipca t.r. udzielił Panu Leonowi Kuchajewskiemu list wynalazku na lat dziewięć, na wynalezioną przez niego młocarnią. Jeśliby właściciel listu w przeciągu sześciu miesięcy młocarni takowej nie wystawił, list swobody wyłączney upada. Nadto list ten bez przeszkody wszelkim innym młocarniom jest udzielony.

PRUSSY.

Berlin, d. 7 lipca. Dnia 3 b. m. około godziny 8mej zrana przybył Król nasz do Lipska pod nazwiskiem Hrabiego Ruppina, a odwiedzwszy Xiążęcia Schwarzenberga, feldmarszałka austriackiego i prezesa rady wojennej nadworney, udał się w dalszą drogę do Karlsbadu.

W czerwcu placono w Gdańsku laszt pszenicy po 105 do 150 talarów, a żyta po 68 do 75 talarów. Zawinęło tam 157 okrętów; a 119 wypłynęło. Wisłą przybyło 302 statków ze zbożem.

Znaczne pieniądze, za które dawniej kupowano konie dla jazdy pruskiej za granicą, zostają teraz w kraju. Do okolic Kwidzyna przybyło kilka oddziałów jazdy dla odebrania koni, które wyznaczona do tego kommissya w zachodnich i wschodnich Prussach, tudzież w Litwie pruskiej, zakupiła.

WIELKIE XIĘSTWO POZNAŃSKIE.

Poznań, d. 11 lipca. Dnia 8 b. m. przybył tu Xiążę Thurn i Taxis, szwagier monarchy naszego. Władze miejscowe złożyły mu zaraz uszanowanie; nazajutrz obejrzał miasto i był na obiedzie u naczelnego prezesa W. Xięstwa. Wczoray znajdował się na polowaniu na wilki, które jednak nie miało pożądanego skutku, bo zwierzęta te, których, coraz jest mniej w terażniejszej porze roku, chowają się zwykły w buynem zbożu. Wieczorem powrócił do Poznania i obecnością swoją zaszczylił bal u naczelnego prezesa Zerboni di Sposetti; a dziś odjechał do Xięstwa swojego krotoszyńskiego.

NIEMCY.

Darmstadt, d. 29 czerwca. Na wiadome przełożenie deputowanych krajowych, kommissya W. Xięstwa Hesko-Darmstadtzkiego, oświadczyła d. 22 b. m. izbie deputowanych, iż prawdziwe znaczenie przepisanej przysięgi na zachowanie prawideł objętych w edykcie, nie ścieśnia bynajmniej nadanego stanom prawa w artykule 21,

iż rząd spokojnie roztrząsać będzie cały stan rzeczy, i zaimie się poprawą jego, i że konstytucyjne sposoby są dostateczne do uchylenia wszelkich wad i niedostateczności. Gdy takowe oświadczenie zdawało się ciemnym, przeto ministeryum stanów zaleciło wspomnioney kommissyi, aby przełożyła deputowanym, iż ministeryum chciało uprzętnąć wszelką wątpliwość względem wykonania się mającey przysięgi, i dalszego rozwinięcia prawodawstwa. Przeszali na tém deputowani w liczbie 23 i d. 27 b. m. po zebraniu się obu izb, Wielki Xiążę zagaił seym następującą mową.

Mości Panowie! Czule witam wszystkich WPanów. Dziękuję Opatrzności Bożkiej, iż po 30toletnim rządzie, który nieraz burzy doświadczył, pozwoliła mi nakoniec uporządkować interesa krajowe, i w tém przekonaniu stanąć jako ojcu wśród kochanych dzieci. Z przyczyny, iż wielu nie rozumiało ducha edyktu względem konstytucyi, obiecałem WPanom wszystkim, iż nie uczynię żadney odmiany w prawach każdej części kraju, tak co się tycze ich zasad, jako też połączonych z niemi ustaw, chyba za wspólnem naszym przekonaniem się o jej dobroci. Mieszkańcy prowincyi mojej Reńsko-Heskiej, uznają w tém powtórzenie tego, co im przy objęciu jej w posiadłość ogłosić kazałem, i przekonują się, że sąsiadom ich nie dają pierwszeństwa nad nimi. Propozycye, które WPanom podać każę, sprawią zapewne ukontentowanie. Z radością przyjmę gruntowne WPanów życzenia i wnioski, chętnie oraz starać się będę dopomódz tam, gdzie potrzeba. Zaleciłem urzędom moim, aby z WPanami otwarcie i z ufnością postępowały. Toż samo czyńcie WPanowie; a natenczas wszyscy będziemy szczęśliwi i staniemy się przykładem dla wielu. Wzywam teraz WPanów, abyście mi dali rękę i zaprzysięgli konstytucyą krajową, którą zawsze ściśle wypełniać będę.

Minister stanu przeczytał potem z rozkazu W. Xiężęcia rotę przysięgi; wezwał naprzód Xiążąt rodziny panującej, a potem inych członków pierwszey izby, następnie zaś członków izby deputowanych, aby przysięgę wykonali. Każdy członek wstał, stanął przed tronem, i podniósłszy prawą rękę do góry, rzekł: Przysięgam, dać potem rękę W. Xiężęciu i wrócić na miejsce. Po przysiędze, oświadczył W. Xiążę: Rozkazałem ministrom moim, aby jutro wystawili WPanom obraz kraju. Odpowiedzcie WPanowie oczekiwaniom moim. Na mnie polegać możecie. Ogłosił potem minister, iż się zgromadzenie sta-

nów rozpoczęło. W południe był wielki obiad w zamku dla członków obu izb.

Dnia 28 b. m. zebrały się razem obie izby i minister stanu *Grolman* czytał obraz stanu kraju.

Zniesiono w kraju naszym włożony gdzie niegdzie na obywateli obowiązek utrzymywania psów gończych dla W. Xiążęcia, lub dawania na to opłaty do kasy leśney.

Z czytanego przez ministra stanu *Grolman* obrazu Wielkiego Xięstwa Hesko-Darmstadzkiego, na sessyi obu połączonych izb dnia 28 zeszłego miesiąca, przytoczymy następujące wyjątki: „Stosunki zewnętrzne odpowiadają stopniowi, jaki ma Wielkie Xięstwo między krajami związku niemieckiego. Polegają na szacunku, jaki się należy ścisłemu pełnieniu przyjętych obowiązków, uczciwemu postępowaniu i bezinteresownemu poddaniu osobistych widoków pod zamiary powszechnego dobra. Co się tycze wewnętrznego stanu kraju, wiadomo, jakie były czasy w ciągu rządu szanownego naszego monarchy. Nieustające blisko przez 30 lat wojny; ustawiczna niestałość posiadłości, zamiana całych prowincy, wszystko to musiało koniecznie nie tylko sprawić ciągle natężenie i nadzwyczajne ofiary, lecz nawet nadać administracyi niejaką niepewność i wahanie się, tak dalece, iż utrzymanie tego co istniało, mogłoby przynieść dosyć sławy, bez zajęcia się polepszeniem i wydoskonaleniem.” Przechodzi potem minister do rozmaitych wydziałów rządowych; wspomina naprzód o wojsku, chwali je i obiecuje podać nowe prawo o zaciągu, które się ma opierać na zasadach równości. Mówi daley o rolnictwie, rzemiosłach, handlu, uniwersytecie, szkołach, duchowieństwie i t. d. Co do administracyi (wyraża), wiele ona potrzebuje sprostowania i poprawy. Nie mało już w tej mierze zrobiono; reszta pójdzie z kolei, a zwłaszcza podane będzie prawo względem odłączenia sprawiedliwości od administracyi. Życzyłby wprowadzić należało wprowadzenia jednostajnego sądownictwa w prowincyach; lepiej jednak utrzymać jeszcze tymczasem zachodzącą różność, jak lekkomyślnie i bez uwagi uchylać to, co obywatele przez zwyczaj polubili. W końcu wyraża: „Czas terazniejszy okazuje bez wątpienia wielkość, lecz z charakteru swego zostawia dwojaki wrażenie na umysłach ludzkich. Z jednej strony nawyknięcie do tego, co jest nadzwyczajnym i olbrzymim we wszystkich stosunkach życia, nie sprzyja pokojowi, który się duchowi spekulacyi nie podoba, ani spokojnemu rozwijaniu się urzędów cywilnych. Z drugiej zaś strony widać ciągłą dążenie do oparcia się niszczącym skutkom takowego nawyknięcia i polepszenia stanu rzeczy. Obie strony stawają niejako przeciwko sobie po nieprzyjacielsku i ostrzegają władców, aby bezstronnie interessa krajowe urządzili i w tej mierze zapewnili sobie pomoc od tych wszystkich, którzy utrzymanie spokojności i porządku cenić umieją. Poznali to pełnomocnicy niemieccy w *Wiedniu*, a epoka terazniejsza jest przyzwolona do ustalenia porządku przez wprowadzenie konstytucyi reprezentacyjney, do uspokojenia wzburzonych umysłów, i do zapewnienia zbawiennych skutków przez ścisły związek monarchów z narodami i wspólne ich przykładanie się do powszechnego dobra.”

Słychać, iż unikając powiększenia podatków, zaprowadzona będzie wielka oszczędność we

wszystkich wydziałach rządowych. Pulk Xiążęcia *Emila* ma być zwinięty; zmniejszą się także jazda i artylerya. Wielu wyższych urzędników chce dobrowolnie odstąpić części pensyi swojej.

Od brzegów *Menu* dnia 6 lipca.

Królestwo Wirtemberscy wyjechali d. 28 z. m. z *Sztuttgartu* do *Geni*, dla używania kąpieli morskich. Myślą powrócić w końcu sierpnia.

Żyd nazwiskiem *Grünthal*, w miasteczku Heskiem *Witzenhausen* nad rzeką *Werra*, dostał niespodzianie 3000 funtów kawy, którą z wyspy *St. Domingo* naprzód sprowadzono do *Bremy*, a ztamtąd daley na miejsce. Przesłał mu ją w podarunku syn Króla *Hayti*, następcy tronu, z takiego powodu: Syn tego żyda, odprawił w stopniu porucznika Westfalskiego kampaniję do Rosyi, a potem za odmianą okoliczności, nie mając żadnego widoku w służbie wojskowej, popłynął na los szczęścia do wyspy *St. Domingo*, i w królestwie *Hayti* otrzymał stopień nauczyciela obrotów wojskowych gwardyi Króla *Henryka*, a przez 3 lata zebrałszy tyle pieniędzy, iż mógł dąć wsparcie staremu oycu, prosił Króla o uwolnienie od służby, myśląc powrócić do Niemiec. Król chciał go jeszcze niejaki czas zatrzymać i *Arabia Limonade* napisał do niego list z oświadczeniem mu tego życzenia monarchy i doniesieniem, iż królewic, następcy tronu, posyła oycu jego 3000 funtów kawy w podarunku. Pan *Grünthal* otrzymał także w *Cap Henry* dostojność hrabiowską.

Na 15tey sessyi seymu związku niemieckiego odprawioney dnia 22 czerweca, poseł przydujący mówił o potrzebie, aby seym pociągając wzrost handlu niemieckiego, zwłaszcza między pojedynczemi krajami związkowemi, za główny przedmiot uwagi swojej, starał się o uprzątnienie zachodzących przeszkod. Wszyscy posłowie swoich o niezwłoczne w tej mierze przepisy. Na podane seymowi przełożenie profesora *Herrmann* z *Monachium* o potrzebie zniiesienia loteryi, uchwalono odpowiedź, iż Seym nie może nic w tej mierze stanowić, bo każdy kraj posiada sposoby zastąpienia poddanych swoich od szkody.

Akt ostateczny obrad ministerjalnych w Wiedniu względem rozwinięcia i umocnienia związku niemieckiego. (Ciąg dalszy) obacz *Gaz. Kur. List* N. 76 i 79.

Art. 20. Jeśli zgromadzenie związkowe wezwane jest przez członka związku do obrony stanu posiadłości, o który spór zachodzi, w takim więc szczególnym razie, wspomniane zgromadzenie może wezwać członka związku, nie wchodzącego do sporu, a będącego w bliskości części kraju, która ma być bronioną; tudzież przez sąd swój najwyższy bez odwołki przedsięwziąć śledztwo tak względem ostatniego stanu posiadłości, jako też doniesienia o doznanej napaści; każe nakoniec wydać prawny w tej mierze wyrok, który zgromadzenie związkowe skutecznie wskazanemi sobie środkami przeciwko krajowi do związku należącemu, do którego się stosuje, jeśli by tenże kraj na poprzednie wezwanie dobrowolnie się do tego nie skłonił.

Art. 21. Zgromadzenie związkowe, stosownie do przepisu aktu związku, używać ma pośrednictwa we wszystkich wytoczonych przed siebie sporach między członkami związkowemi, a to przez właściwy wydział. Jeżeli spory te nie mogą być

tym sposobem załatwione, zgromadzenie poddaje je pod wyrok sądu polubownego, a przytém, dopóki względem tego sądu inna jaka nie zaydzie ugoda między członkami związku, przestrzegać ma przepisow, objętych uchwałami seymu związkowego z dnia 18 czerwca 1817, oraz następnie przesłać się mających instrukcyy posłom seymu związkowego, końcem wydania szczególnych uchwał.

Art. 22. Kiedy podług wspomnioney uchwały seymu związkowego, sąd najwyższy jednego z krajów związkowych wybrany jest na instancją polubowną, w tym razie prowadzenie sprawy i rozstrzygnięcie sporu we wszystkich głównych i ubocznych kategoriach, należy do owego sądu, bez dalszego wdawania się zgromadzenia związkowego lub rządu krajowego. Ten atoli rząd, w przypadku zwłoki ze strony sądu, na wniosek zgromadzenia związkowego lub stron spór z sobą wiodących, wyda potrzebne rozporządzenia, aby wyrok przyspieszyć.

Art. 23. Tam, gdzie nie ma przepisanych szczególnych prawideł wyrokowania, sąd polubowny trzymać się będzie takich źródeł prawnych, jakich sądy rzeszy w podobnych sporach używały, w miarę, jak do terażniejszych członków związku zastosowane być mogą.

Art. 24. Wolno jest nareszcie członkom związku, tak w pojedynczych zachodzących sporach, jako też we wszelkich przyszłych wypadkach, zgodzić się na szczególny sąd polubowny czyli kompromis. Poprzednie rodzinne układy polubowne nie znoszą się ani odmieniają przez ustanowienie instancji polubowney związku.

Art. 25. Utrzymanie wewnętrzney spokoyności i porządku w krajach związkowych, należy jedynie do właściwych ich rządow. Ze względu atoli na domową spokoynosc całego związku i w skutku zobowiązania się członków jego do wzajemney pomocy, cały ogół przykładać się winien do utrzymania lub przywrócenia spokoyności, w przypadku oporu poddanych przeciwko rządowi, jawnego powstania, lub niebezpiecznych zaburzeń w kilku krajach związkowych.

Art. 26. Gdy w jakim kraju związkowym, ópór poddanych przeciwko zwierzchności, bezpośrednio spokoynosci domowey zagraża, a zachodzi obawa rozszerzenia się buntu, lub gdyby przyszło do rzeczywistego powstania, a rząd miejscowy po użyciu wszelkich konstytucyynych i prawnych środków, wzywałby pomocy związku, w tym razie obowiązkiem jest zgromadzenia związkowego dać jak nayspieszniey pomoc dla przywrócenia porządku. Jeśliby zaś w ostatnim przypadku rząd nie był oczywiście w stanie przytłumienia buntu własnymi siłami, a okoliczności nie dozwalały mu żądać pomocy związku, mimo tego wszystkiego, zgromadzenie związkowe, nawet i bez wezwania, obowiązane jest przyłożyć się do przywrócenia porządku i bezpieczeństwa. W każdym jednak razie: takowe środki nie mogą trwać dłużej, tylko póty, póki rząd, któremu daje się pomoc, widzi ich potrzebę.

Art. 27. Rząd, który taką pomoc otrzymał, obowiązany jest uwiadomić zgromadzenie związkowe o przyczynach zasłych rozruchow i przedsięwziętych środkach ku ustaleniu przywróconego porządku.

Art. 28. Kiedy niebezpieczne związki i zamachy zagrażają publiczney spokoyności i porządkowi w kilku krajach związkowych, a łączne tylko działanie ogółu dostateczne środki podać mo-

że, w takim razie, zgromadzenie związkowe obowiązane jest naradzać się względem takich środków i użyć ich, porozumiewszy się pierwey z rządami najbardziej zagrożonemi.

Art. 29. Jeśliby w jakim kraju związkowym zdarzył się przypadek odmówienia sprawiedliwości, a drogą prawną pozyskać jej nie można było, w tym razie obowiązkiem jest zgromadzenia związkowego przyjąć udowodnione zażalenie na odmówioną lub zatamowaną sprawiedliwość, i rozważywszy je podług konstytucyi i istniejących praw każdego kraju, wyjednać prawną pomoc u rządu związkowego, który dał powód do tey skargi.

Art. 30. Gdyby podane żądania prywatnych osób nie mogły być dla tego zaspokojone, że obowiązek zadosyć im uczynienia, jest wątpliwy między kilku członkami związku, lub spór w tey mierze zachodzi, natenczas zgromadzenie związkowe wezwane od stron interessowanych, starać się będzie naprzód o zagodzenie w sposobie przyjacielskim. Jeśliby wszelako krok ten pożądanego nie przyniosł skutku, a członkowie związku, którzy sobie roszczą prawa, w oznaczonym czasie nie zgodzili się na sąd polubowny, natenczas prawne rozstrzygnięcie sporu ma być oddane przez zgromadzenie wybranemu tym celem sądowi polubownemu.

Art. 31. Zgromadzenie związkowe ma prawo i obowiązek starać się o dopełnienie aktu związkowego i innych praw zasadniczych związku, niemniej uchwał swoich stosownie do zakresu działań, tudzież wyroków wydanych przez sądy polubowne, oraz wyroków kompromisarskich pod rękocynią związku oddanych i ugód za pośrednictwem seymu zawartych. Winno się także starać o utrzymanie szczególney rękocyń, jaką związek przyjął na siebie, a po użyciu wszystkich innych sposobów, konstytucyją związku przepisanych, przedsięwzięć potrzebne środki egzekucyynne, zachowując ściśle prawidła i formalności, objęte w osobnym urządzeniu egzekucyynem.

Art. 32. Gdy każdy rząd związkowy obowiązany jest przestrzegać dopełnienia uchwał związku, zgromadzenie zaś związkowe nie ma prawa bezpośrednio wdawać się do wewnętrznegu zarządu krajów związkowych, a zatem przeciwko samym tylko rządow egzekucya nastąpić może. Od tego jednak prawidła wyłączają się przypadki, kiedy rząd związkowy w niedostatku własnych sił potrzebnych, wzywa pomocy związku, lub gdy zgromadzenie związkowe, w okolicznościach artykułem 26tym wskazanych, samo bez wezwania, obowiązane jest przystąpić do przywrócenia powszechnego porządku i bezpieczeństwa. W pierwszym atoli razie należy zawsze działać zgodnie z przełożeniami rządu, któremu daje się pomoc związkowa; w drugim także razie podobnie zachować się wypada, skoro rząd do czynności swojej jest przywrócony.

Art. 33. Środki egzekucyynne uchwalone i wykonywane będą imieniem całego związku. Tym końcem, zgromadzenie związkowe poleci jednemu lub kilku rządow, niemającym żadnego w tey sprawie uczestnictwa, aby ze względem na wszystkie miejscowe okoliczności i inne stosunki, wykonali uchwalone środki, oznaczając zaraz liczbę woyska, jaka ma być użyta; w miarę oraz potrzeby określi czas, przez który postępowanie egzekucyynne trwać ma.

Art. 34. Rząd, któremu takie dano zlecenie, i który je przyjął winien jako obowiązek związk-

kowy, mianować będzie tym końcem kommissarza cywilnego, który stosownie do udzielonych sobie szczególnych przepisów od rządu do tego upoważnionego, kierować ma exekucją. Te zaś przepisy powinny być podług prawideł, uchwalonych przez zgromadzenie związkowe. Jeśli zlecenie poszło do kilku rządów, w tym razie zgromadzenie związkowe przeznacza, który z nich mianować ma kommissarza cywilnego. Rząd odbierający takowe zlecenie, w ciągu trwającej exekucyi, doniesie zgromadzeniu związkowemu o skutkach, jakie sprawia postępowanie exekucyjne i o ukończeniu interessu, skoro zamiar zupełnie osiągnięty będzie.

Art. 35. Związek, jako władza ogólna, ma prawo wydawania wojny, zawierania pokoju, i wchodzenia w przymierza i inne układy. Podług zaś artykułu 2go aktu związkowego, powyższych praw używa związek jedynie tylko ku własnej swojej obronie, utrzymaniu udzielnosci i zewnętrznego bezpieczeństwa Niemiec, oraz niepodległości i całości pojedynczych krajów związkowych. (d. c. n.)

FRANCYA.

Posel perski wyniósł się z Paryża do pięknego domu wiejskiego blisko Passy, który sobie na czas niejaki najął. Odebrał on listy z kraju swojego, jedne z Teheranu w 80 dniach, a drugie z Tauris w dwóch miesiącach. W żadnym z nich nie ma wzmianki o chorobie króla perskiego, i owszem, że jest zdrow zupełnie. Ożenił on Meuhameda Mirzę starszego syna swojego, następcę tronu, z córką Mouhameda Ali Mirzy krewnego swojego, z powodu czego nakazano wielkie festyny po wszystkich miastach królestwa; zaślubiny te miały się odbyć w maju.

WŁOCHY

Posel pruski przy dworze rzymskim radca stanu Niebühr wynalazł starożytne i dotychczas nieznanne pisma. Jest między nimi wyjątek z mowy Cycerona za M. Fontejem, i za C. Rabiriuszem; wyjątek z 19tej księgi historii Liwiusza; nieznanne wyjątki z dzieł Seneki i t. p. Wszystkie te pisma ogłoszone będą drukiem.

Zbuntowany Ali-Basza Janiny przesłał notę Lordowi Maitland najwyższemu kommissarzowi Króla angielskiego przy rządzie wysp Jońskich, domagając się wykonania dawnych traktatów między byłą rzeczpospolitą Wenecką a Turcją, mocą których eskadra turecka nie mogła się ukazać na morzach jońskim i adryatyckim. Lord Maitland odwołał się w tej mierze do rządu swojego. Ale porta nie czekając, co tenże rząd kommissarzowi swojemu odpowie, i chcąc jak najszybciej zbuntowanego Baszę uśmierzyć, wysłała na te morza eskadrę, która trzy okręty tego Baszy zabrała.

Wzmiankowany wyżej Lord Maitland wybrał się z dwoma deputowanymi od rządu jońskiego do Anglii dla wynurzenia życzeń Królowi z powodu wstąpienia jego na tron, i złożenia mu holdu użyczanego. Przybyli oni do Wenecyi dnia 7 czerwca. Według powieści tych deputowanych, przeznaczyła porta przeciw Baszy Janiny 20 Baszów z ich wojskami, a do wysłanych już 5 okrętów

przeciw niemu przyłączy się także kapitan Basza z 15 rozmaitej wielkości okrętami. Według późniejszego doniesienia odebranego w Wenecyi ale potrzebującego potwierdzenia, miano zamordować Baszę Janiny.

Oyciec ś. mianował kardynała Fesch dyrektorem bractwa młodszych Jezusa i N. Panny Maryi.

Radzca rossyjski Duhamel bawi w Rzymie. Celem podróży jego, kosztem dworu odprawianej, jest obejrzenie szkół, gdzie nauki dają się sposobem lankasterskim.

NIDERLANDY.

Wyszło z Bruxelli programma odprawić się mającej uroczystości co lat 50 przypadającego jubileuszu. Trwać ona będzie od dnia 16 do 30 lipca. W przeciągu pomienionego czasu miasto będzie oświetlane co sobota. Dnia 19, 25 i 28 odprawi się wielka processya i wjazd tryumfalny, a trwać będzie od godziny 3ciej po południu do 7 wieczorem. Kawalkata składać się będzie: z doboszów i trębaczy; za nimi siedmiu olbrzymów; dalej kobieta na koniu wyobrażająca miasto Bruxellę; dwa łabędzie unoszące miłość i hymen; sześciokonny wóz Powietrza; dwa krokodyle; za tymi znowu sześciokonny wóz Ziemi; dwa delfiny niosące na sobie Najady; wóz Wody sześciokonny; orzeł i tygrys; sześciokonny wóz z muzyką; dwa lwy; wóz Ognia również sześciokonny; dwie syreny; ośmiokonny wóz Umiejętności; nakoniec oddział jeźdźców. Przez czas tego jubileuszu, wszystkie miejsca publicznej rozrywki całą noc mogą być otwarte.

HISZPANIA.

Stany (Cortes) zgromadzą się dnia 9 lipca w Madrycie. Do zagajenia ich przez Króla wszelkie czynione są przygotowania.

Przy końcu czerwca było zaburzenie w wojsku andaluzyjskiem. Hiszpania o mało nie straciła swojego oswobodziciela, nieśmiertelnego Quiroga. Uknowano spisek na jego życie, nim jeszcze wyjechał do Madrytu, jako obrany deputowanym w stanach. Szczęściem, że Opatrzność, która życia jego w najniebezpieczniejszych razach broniła, i teraz je zasłoniła od zbrodniczych zamiarów, niegodnych jego ziomeków. Dalsze wiadomości o nim są zupełnie zaspakijające, i już jako deputowany przybył do stolicy, ażeby zaszczytne zajął miejsce w zgromadzeniu stanów, których najpierwszym stał się wskrzesicielem. Wjeżdżającego witał lud wdzięczny okrzykami radości; roznoszą się po całej stolicy na cześć jego zrobione pienia, wszyscy się z bytności jego cieszą, wszyscy witają w nim swego wybawiciela. Zaraz po przyjeździe był u Króla, a wieczor spędził na wyprawionej mu przez przyjaciół uczcie.

W wielu okolicach Hiszpanii skarżą się na suszę.

Kurs wileń. na assyg. od d. 15 lipca rubel sr., 3 r. kop. 81; czer. zł. nowy r. 11, kop. 43, stary r. 11 k. 24; imperyal 37 r.

P o z e w.

3 Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEJ
MOSCI Samowładnącego Całą Rosyją etc. etc. etc.

Urodzonym Xaweremu i Barbarze z Sylwestrowiczow sędziow b. Grodz. Ptu Rosień. rodzicom Ignacemu i Zenonowi synom Staniewiczow, Ignacemu Sędz. Rosien. Ziem., Józefowi Star. Zaleskowskiemu, Konarskim braciom, Brygǳie z Konarskich Syrtowtowej sędzinie Grań. Rosień., Tekli z Konarskich Bogdanowiczowej Portucz. woysk pol., Emilu z Konarskich Siemienowiczowej assessorowej Sądu niższego Ziem. Rosień., Franciszce Konarskiej Star. Zaleskow, Janowi Cześnikowiczowi i Alojzemu Regentowi Ziem., Grań. Ptu Szawel. Łabanowskiemu, Janowi Anglickiemu skarb., Justynie Goniprowskiej ciwin., Józefowi i Janowi Sahowiczom, Antoniemu Burbie Podkom. Ptu Szawel., Ignacemu Giedgowdowi skarb. Ptu Rosień. Ignacemu i Józefowi Jaguczanskim Chor. Ptu Eyragol., Ignacemu i Annie z Paszkiewiczow rodzicom, Józefowi i Kazimierzowi synom Łaudańskim Chor. b. woysk pol., Tomaszowi Tyszkiewiczowi sędziemu Ziem. Rosień., Dyonizemu Paszkiewiczowi pisarzowi Ziem. Rosień., Janowi Kalinowskiemu sędziemu Sciey instancyi, Antoniemu Mackiewiczowi skarb., Wiktorji z Werychow Siemaszkowej podkom. Ptu Tel., Karolowi Jancewiczowi sekretarzowi Kolleskiemu, Wilhelmowi Hekinderfowi, Janowi Dowgirdowi, Tadeuszowi Dowsinowi sekretarz. Grodz. Rosień. Karolowi Jastrzebskiemu, Pawłowi Monkiewiczowi skarb. wlewkobiercy, Kazmierze Hrabinie Tyszkiewiczowej kamerjunkturowej dworu Jego Cesarskiej mości rossyjskiego, Emilii Chrapowickiej Podkom. Ptu Szawel., Kazmierze i Tekli Gorskim pisarzównom Lit. z dokładem mężów i opiekunow, Star. Zakon. Judelowi i Basi Borełowiczom Blombergom, Kanutemu assessorowi b. sądu N. Z. Ptu Rosien., Piotrowi Chor. Woytkiewiczom, Benedykie Staniwiczównie Xieni i calemu konwentowi PP. Benedytniek Krozkich, Idzemu Zaborowskiemu por. w. pol., Antoniemu Micewiczowi mar. b. Ptu Rosień., Zaleskiemu dworu Mar. tudzież dalszym pretensorem rozmaitym, jednym z nich w majątnościach Widukl, Trupin, Uwoyniszek, Pogiedocia, Szynotawek, Sawdynik, Leonowa Zadubiskiegą lokującym się, a drugim zamierzającym za dekretami lokować się, i roszcującym pretensye pozew edyktalny przed Sąd Ziem. Ptu Rosien. ciągle wedle ukazow sądzący się, lub na kadencyą następną Sbrową z powództwa Ur. Wincentego i Anny z Staniewiczow sędziow Grań. Rosień. rodzicow Alexandra syna Pulcheryi córki Łabanowskich i Petroneli z Staniewiczow Krawzowej regentowej sukcesorow po Apolinarym i Leonie stryjach Marcelim kracyzym mńskim oycu Staniewiczach, jako też Zuzannie z Uwoyniow Marcelowej Staniewiczowej matce z referencyą do wszelkich dowodów pisma, a mianowicie dekretow Sądu Gł. Lit. Włok. 2go departamentu 1815 r. gbra 19 d. nastalego wyniesiony, mieniąc oto, iż z działu majątku ogólnego między potomstwem Jerzego Staniewicza kracyzego. Miń. z żon dwóch splodzonych jako to: z pierwszej de domo Szemiotówny rodzającym się, Marcelemu oycu żał. Leonowi i Apolinarymu stryjom Staniewiczom dostały się ziemne posiadłości (prócz w województwie mińskim), w Xięstwie żmudzkm Sawdyniki, z folwarkiem Leonowem Szynotawkie Floryaniszki ze wsiami i dworek w Rosieniach, synowie bowiem z drugiej żony Adamkowiczówny rodzą-

cy się, wzięli majątności Lidowiany w tymże Xięstwie Zmudz. którego to majątku wyż wyrażeni Staniewiczowie trzey z żony Szemiotówny rodzący się między sobą dział stanowiąc, Marceli oycie żał. Szynotawki i dworek w Rosieniach, Leon Sawdyniki i folwark Leonow, Apolinary folwark Floryaniszki wieś Ławgole i Poboryki wzięli dziedziczne w swe władania, poczem stryy Leon Staniewicz będąc bezpotomny swóy majątek cały a mianowicie ziemny Sawdyniki i Leonow na sukcesorów Marceliego Staniewicza oycy, to jest dla żał. del. zapisał i zostawił, podobnież i Apolinary Staniewicz stryy folwark Floryaniszki, wieś Ławgole i Poboryki będąc bezpotomny na osobę brata swojego Marceliego wiecznością zapisał i oddał, a jakowy samojedny folwark Floryaniszki z rąk Marceliego Staniewicza kracyzego żał. Łabanowskiemu za dokumentem wieczysto zamiennym dostał się wiecznością, toż oycie żał. Marceli Staniewicz kracyzy miał za żonę Zuzannę de domo Uwoyniownę, która była dziedziczką dóbr Widukl, Jukoyń, Pogiedocia i Trupin zwanych w Xięstwie Zmudz. położonych udzielnie jeszcze właścicielką była znacznych sum i mobiliow, na co żadnych zapisow mężowi swojemu, a oycu żał. nie czyniła potomstwa z Staniewiczem kracyzym Xawerego syna i dwie córki żał. Łabanowskę i Krawzową zostawwszy, z tego świata zesłała a tak kiedy żał. Łabanowska i Krawzowa majątnościow po stryjach dwóch Leonie i Apolinarym oraz oycu Marcelim Staniewiczach jako też po matce Zuzannie Uwoyniownie dóbr Widukl, Jukoyń i dalszych nadto mobiliow summ w schedach prawem przynależnych będąc sukcesorami i właścicielkami za debita Marceliego kracyzego oycy, Xawerego brata żał. wielolicznemi tradycjami w schedach należnych uszczupleni, i dotąd jeszcze od wielolicznych pretensorow rozmaite stosunki za dekretami i bez, oraz przelewami przez obżał. napastowanemu i kluconemu niewinnie zostają, ztąd dla okazania pretensyow rozmaitych przez obżał. namultiplikowanych dekretami niestannemi i wskazaniami naliczonych, a dalszych zmyślonych oraz, które być się pokażą prawdziwe na jakim funduszu i schedach wyswieconych mają się lokować, przychodząc do sądu zakładają żał. prosby przy mającym nastąpić wyswieceniu sched dla żał. tak po stryjach jako też oycu oraz matce Staniewiczach należnych pretensye wszelkie a wszystkie obżał. kredytorow wszystkich pozwanyc i okazać się mogących rozpoznać i one mocą prawa i dowodow złożonych na winnych do odpowiedzi schedach wskazać, w tém objekcie dekretow niestannych przelewow i samych dowodow przez obżał. pretensorow komportacyą zalecić, żał. od niewinney prozekucyi pretensorow i odpowiedzi z wyjaśnionych sched uwolnić, naostatek to wszystko udecydować co w czasie sprawy proszonym i dowiedzionym będzie, przy zachowaniu wolności poprawienia się na żalobie.

Roku 1820 mca junii 15 dnia Woźny świadczą iż takowy pozew edyktalny przed Sąd Ziem. Ptu Rosień. ciągle sądzący się lub na kadencyą następną Sbrową z powództwa WWJPP. Wincentego i Anny z Staniewiczow Łabanowskich sędziow Grań. Ptu Rosień. Patroneli z Staniewiczow Krawzowej regentowej po JWW. i WW. oraz Ichmość Panow Xawerego i Barbarę Sylwestrowiczow sędziow b. Grodz. Ptu Rosień. rodzicow Ignacego i Zenona synow Staniewiczow Ignacego Sędz. Ziem. Rosień., Józefa Star. Zaleskow Konarskich braci, Brygǳie z Konarskich Syrtow-

tożę Sędz. Gran. Rosień., Teklę z Konarskich Bogdanowiczową porucz. woysk pol. Emilię z Konarskich Siemienowiczową Asses. sądu niższego Ziem. Rosień. i Franciszkę Konarską starościankę Zalesków. siostry Jana Czesń. i Alojzego Regenta Ziem. i Granicz. ptu Szawel. Łabanowskich Jana Anglickiego, Skarb., Justynę Goniprowską Ciwunową, Józefa i Jana Lechowiczów, Antoniego Burbę Podkomor. Ptu Szawel., Ignacego Giedgowa, Skarbn. Ptu Rosień., Ignacego i Józefa Jaguzańskich, Chor. Ptu Eyragol. Ignacego i Annę z Paszkiewiczów, rodziców Józefa i Kazimierza synów Lawdańskich, Chor., Tomasza Tyszkiewicza Sędziego Ziem. Rosień., Dyonizego Paszkiewicza Pisarza Ziem. Rosień., Jana Kalinowskiego Sędziego Gran. 3ciej instancyi, Antoniego Mackiewiczza Skarb., Wiktoryę z Weryhów Siemaszkową Podkom. Ptu Tel., Karola Jancewicza v. Reg. Grodz. Rosień., Józefata Butkiewicza Kolleskiego Sekretarza, Wilhelma Hekindorfa, Jana Dowgirda, Tadeusza Dowsina Sekr. Gran. Rosień., Karola Jastrzembkiego, Pawła Monkiewiczza Skarb., Kazimierę Hrabinę Tyszkiewiczową Kamerjunktrowę, Emilię Chrapowickę, Podkomor. Ptu Szawel. Kazimierę i Teklę Gorską Pisarz. Litew., z dokładem mężów i Opieki, starozakonnych Judela i Bassę Beréłowiczów Blumbergów, Kanutego b. Assesora, Piotra Chor Woytkiewiczów, Benedyktę Staniewiczównę Xienię i cały konwent PP. Benedyktynek Krożkich, Idzego Zaborowskiego porucz. woysk Pol., Antoniego Micewicza Marszałka b. Ptu Rosień. Zaleskiego dwor. i dalszych pretensorów jako w wielu mieyscach niewiadomych i poróżnie mieszkających dla wiadomości dostateczney ich doyscia do gazety Kur. Lit. podałem. Józef Romanowski Wozny Ptu Rosień.

Roku 1820 mca junii 28 dnia. Przed Aktami Grodz. Ptu Rosieńskiego stawając obecnie Wozny takową relacją podanego Pozwu urzędownie zeznał. Przyjąłem Otton Dowiat Grodz. Ptu Rosieńskiego Reg.

Wolno drukować w gazecie Kur. Lit. Prez. Ziem. Ptu Rosieńskiego. Ignacy Bucewicz.

Z b i e g ł i.

5. W dniu 10 julii terażniejszego roku wyszedł chłopiec z domu Przyjałgowskiego Deputata na Szwarcowym zaułku, niezrobiwszy żadney szkody zginął, opisanie onego następuje: lat mający 16, włosow czerniawych, wzrostu nizkiego, twarzy okrągłej ciemney, raby, w surducie szarym ciemnego koloru, w maytkach płocienkowych w paski, bez bótow i bez czapki, nazywa się Andrzej Celega, uprasza się jeżeli gdziekolwiek takowy chłopiec znajdzie się, aby onego można dostawić do domu Deputata Przyjałgowskiego w Wilnie do kuchmistrza Szyttlera, expens zwrócony będzie i wdzięczność nazawsze zostanie. Jan Szyttler.

3. Poddany W. Józefa Wollodzki Sędz. Gran. Oszm. farman imieniem Jerzy Bartoszewicz, rostu niewielkiego, twarzy szczupłej włosow światłoruchych mający lat 20, składu ciała szczupłego, na dniu 7 idącego mca julii, okradłszy w mieście Wilnie za Ostrą Bramą pod N. 1264, rubli srebrnych 220 gotowemi pieniędzmi, surdut sukieny brązowy, surdut barakanowy granatowy z awamitnem ozarnem kołnierzem, pantaliony czarne nowe, sukna czarnego na frak bez obu krajek łokci 2 $\frac{1}{2}$, chustkę kamertuchową białą, ze szlaczkami na końcu szytymi, jedną chustkę batysłową białą z końcami szytymi, jedne maytki nękinowe perkalowe, chustek kolorowych do nosa trzy, prześcieradło i dalsze rzeczy, którego jeśliby kto poymał i dostawił do mieyscowey Policji zkąd do

Sądu Niższego Ziem. Oszm. ma być dostawiony nagrodę prócz kosztow poniesionych naysolenniejszą uręczam. Józef Wollodzko Sęd. Gran. Ptu Oszm.

Sądy exdywizorskie.

3. Za dekretem remissyynym Sądu Ziem. Ptu Nowogrodz. w roku 1820 febr. 20 zapadłym Sąd Taxatorsko-Exdywizorski na usatysfakcyonowanie wierzcycieli JPP. Antoniego i Petroneli Kamińskich przeznaczony, w dniu 1 maja teraż. 1820 r. jako w terminie remissą Ziem. zakreślonym w domie JPP. Kamińskich w mieście Nowogrodzku położonym reasumowany, wymiar placu pod domem i dalszych własnościow ziemskich pod konkurs addanych naznaczył, komportacye wzajemne tak na debitorach Kamińskich jako i ich kredytorach do natury interessow stosowne na dniu 20 junii biejącego roku na czteroniedzielną persystencyą do kancelaryi Ziem. Nowogrodzkiej spełnić zalecił, i dalsze pierwszemu zjazdowi właściwe ogłosiwszy judicata, kontynuacyą dzieła swego do dnia 1 7bra roku idącego 1820 odłożył, o czém interessowane osoby przez niniejszą awizacyą w Gazecie Kur. Lit. trzykrotnie umieszczającą się zawiadamia, i że pretensye niestawiających w tym terminie kredytorow amissyi ulegną ostrzeżę. Działo się na sessyi sądowej 1820 r. mca maja 4 dnia w Nowogrodzku.

Tadeusz Haciski Prezyd. Sądu Ziem. Nowogr. Exdyw. Prezyd. Karol Wereszczaka Sędzia Ziem. Nowogr. Exdyw. Franciszek Terajewicz Sędzia Ziem. Nowogr. Exdywiz.

3 Za remissą Sądu Ziem. Ptu Szawelskiego, r. 1811 junii 17 nastąpiła taxę i exdywizyą dóbr Sielan wielkich w Pcie Szawelskim sytuowanych, do dziedzictwa WJP. Jerzego Piłsudskiego Szamb b. dworu pol. po stryju swoim W. Antonim Piłsudskim miecznym Xtwa Zmudz. przez successyą osiągnionych przeznaczającą, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski r. 1811 7bra 1 d. w niżej podpisanym komplecie do Sielan zjechał, akcesoryyne spory załatwił, wymiar ziemi na satysfakcyą wierzcycieli pod rozbiór idący, oraz komportacyą wszelkich dowodow, wszystko stronnych pretensye wzajemne wyswiecających niemniej ruchomey wszelkicy własności W. Szamb. Piłsudskiego na odpowiedz długi kredytorom winnego; na regestrze w dacie r. 1812 januaryi 15 do kancelaryi Ziem. Szawelskicy z persystencyą 4 niedzielną pod obowiązkim przysięgi na wierności w powtórny terminie zjazdu przeznaczył: wedle żądania kredytorow w administracyą też dobra z pomiędzy kredytorow WW. Berberyszow Budow oddał, zjazd swój ostateczny na 1 junii 1812 r. zadeterminował, wrazie niedóyscia jego w tym czasie, do wydać się mającego obwieszczenia odroczył, skutkiem czego za obwieszczeniem 4 niedzielnym w terminie z onego na dniu 21 junii 1820 r. wypadłym, Sąd Exdywizorski w tymże komplecie do dóbr Sielan zjechałszy, po dwudniowym oczekiwaniu, dla niezbrania się stron pretensye swoje na pierwszym zjeździe dowodzących; zjazd swój ostateczny, na rozbiór dla kredytorow, do dóbr Sielan remissą wyż datną wyznaczony na dzień 11 mca 8bra r. 1820 odłożył z tem ostrzeżeniem, iżby każdy mający pretensyą do dóbr wielkich Sielan w Pcie Szawel. leżących lub stosunek do majątku W. Szamb. Piłsudskiego regulujący się z dowodami na ten termin przybyć raczył, awizuje, gdyż sprawa konkursowa, pod oczewisty rozbiór wzięta, a na niestawiających utrata pretensyi zapisana będzie w tem celu, iżby każdy z wierzcycieli i pretensorow do pomienionych dóbr pretensyą mający, niewiadomością rzeczy nieskładał przez trzykrotną awizacyą w Gazecie Kuryera Lit. Sąd Exdywizorski zawiadamia, a zaś niestawiający pretensor w tym terminie, że stratę swoją własney przypisze nieczułości ostrzeżę.

Jożef Nagurski Prezydent b. Ziem. Ptu Szawel. i Exdywizor prezydujący.

Wincenty Zongollowicz Sędzia b. Ziem. Ptu Szawelskiego Exdywizor.

Antoni Korewa Sędzia b. Ziem. Ptu Szawel. Exdywizor.

Wilno dnia 19 lipca 1820 roku v. s.

FRANCYA.

Na sessyi dnia 4 b. m. Pan *Corcellus* w długiej mowie przełożył narzekania kilku departamentow na niektóre wydatki. Między innymi ganił ogromną summę na pensye, i ubolewał, iż drogi czas, któryby można było obrócić na roztrząsanie budżetu, strawiono na długim a nadaremny oporze przeciwko klassom uprzywilejowanym. P. *Villevésque* twierdził, iż ministrowie chcą, aby na cały budżet bez wchodzenia w szczegóły kreskowano. P. *Constant* skarżył się podobnie, iż ministrowie radziby, aby izba na każdy szczegół oświadczyła tylko *tak*, lub *nie*, a jeszcze bardziej, aby wyrzekła to ulubione dla nich słowo. *Tak*. Spóźniły się (wyraził) obrady względem budżetu; winni temu ministrowie, iż prawo o wyborach 25 dni czasu zabrało; od nich bowiem zależało podać pierwey budżet.

Dnia 5 b. m. zdano sprawę o petycyi miasta *Montpellier* i portu *Cette*. Wyrażono w niej, iż bez niezwłóznego użycia stosownych środków port *Cette* będzie wkrótce zasypany piaskiem, i większe okręty zawijać tam nie potrafią. Przystąpiono potem do dalszych obrad względem budżetu. Odrzucono wniosek kommissyi, ażeby dzienniki, teatralny i mody, uwolniono od opłaty stępla. O godzinie 5tej nie było już prawie żadnego słuchacza na galeryi; tak terażniejsze obrady nie są ciekawe.

Na sessyi dnia 6 b. m. P. *Leseigneur* miał długą mowę o niedokładności nauk w publicznych szkołach, których P. *Cuvier* broniąc, dowodził: iż w nich uczą obcych języków, języka krajowego i religii. W szkołach początkowych jest milion 70,500 dzieci, a 28,000 nauczycieli. Uczą tam czytać i pisać. W gimnazyach znajduje się 46,400 uczniów. Oświadczył przytém P. *Cuvier*, iż nie można żądać, aby nauka była zupełnie bezpłatną; mało ona kosztuje; bo w uniwersytetach i gimnazyach płaci się najwięcej 40 franków, a najmniej 15.

Dnia 7 b. m. przyjęto po większej części artykuły budżetu dochodow krajowych. Odrzucono wniosek jenerała *Foy*, aby opłatę włożoną na pewne klasy wojskowych i do innych klas rozciągniono. P. *Villevésque* radził, aby izba w ufności bez roztrząsania przyymowała kolejno artykuły budżetu, z czego się mocno śmiano.

Wydane d. 5 b. m. urządzenie królewskie, stanowi, iż od d. 1 stycznia roku przyszłego 1821, nikt nie może być wpisany w listę uczniów szkoły prawa i lekarskiej, jeśli wprzód potrzebnych nauk filozoficznych nie odbył. Nieszanowanie profesorów, rozruchy podczas dawanej nauki, i należenie do publicznych zaburzeń, podlegają surowej karze. Zakazano oraz podawać przełożeń lub prośb imieniem ogółu.

Pan *Chauvelin*, deputowany, otrzymał pozwolenie powrotu do domu.

W tych dniach stawiono przed Królem deputacyą pewnego instytutu szkolnego z prowincyi. Przyjął ją monarcha łaskawie, i zapytał się: *Czy wiele Helenistów macie W Panowie?*

Helenistów? (odpowiedział mówca) *mieliśmy ich kilku, lecz natychmiast wypędziliśmy. Zawierznam, Najjaśniejszy Panie, iż w całym departamencie nie znajdzie się dwóch lub trzech nikczemników, którychby jeszcze człowiek na wyspie s. Heleny interessował. Nie mógł Król utrzymać się od śmiechu z takiego nieporozumienia.*

Jedna z gazet tutejszych umieściła następującą charakterystyczną anekdotę o Królu naszym: „Pan... wielki przyjaciel *Ludwika XVIII*, i ciągle jego na wygnaniu towarzyszył, który go w ubiorze i jestach nęładować usiłował, umarł za granicą po przywróceniu prawego rządu. Posłano papiery jego do Francyi, i wkrótce doniesiono Królowi, że go ten mniemany przyjaciel oszukiwał, i był tajemnym agentem *Bonapartego*. Ze wstrętem odrzucił monarcha tę wiadomość; tymczasem w obecności przyjaciół nieboszczyka otworzono pakę z papierami, a pierwszy zaraz rozwinięty list aż nadto przekonywał o zbrodni. Ubolewał monarcha nad wiarołomstwem człowieka, w którym nieograniczoną ufność pokładał; lzy jego wydały to uczucie serca, i wszystkie papiery natychmiast spalić rozkazał.”

Przybyło znowu do *Tuluzy* pięć pojazdów z Hiszpanami opuszczającemi oyczyznę swoją. Powszechném jest mniemaniem, iż wszyscy członkowie dawniejszych stanów, którzy się do obalenia konstytucyi roku 1812 przyłożyli, unikając surowey kary, będą musieli oddalić się z Hiszpanii. (Wiadomo, iż konstytucya zagraża im karą śmierci.)

Mowa Pana *Beauséjour*, miana d. 3 b. m. w izbie deputowanych sprawiła wielkie szemranie w izbie. Narzekał, iż pieniądze skarbowe trwonią się; iż mało jest woyska, a 400 jenerałów będących w czynney służbie; iż pułki nie wiele mają żołnierzy, a za to liczne sztaby; iż potęga morską, zmniejszoną teraz do 48 okrętów, za lat 10 ani 30 ich mieć nie będzie, a jednak blisko 500 milionów franków do tego czasu pochłonie. Natomiast (rzekł) mamy najlepsze w całej Europie policyą inkwizycyjną, która nawet myśli zgaduje; publiczne szkoły, które nie oświecają lecz przyciemniają rozum; wyższe duchowieństwo hojnie obdarzone, które w zbytkach próżniackie życie prowadzi, gdy tymczasem niższe duchowieństwo, użyteczne krajowi, ledwo z głodu nie umiera; fanatycznych misyonarzy, którzy z ogromnym wydatkiem jeżdżą po kraju, i co innego, a nie Ewanjelią, ogłaszają; surową cenzurę, która wszystko, co jej się niepodobna, wymazuje; klasztory, jezuitów, trapistów, tazarystów i seminarya, gdzie intolerancyi nauczają. Wszystkie te klasy żyją z pracy cudzych rąk, kosztem nayszacowniejszey części narodu. Tak było przed 30 laty; tak podobno będzie i daley. Zakończył oświadczeniem, iż nie pozwala na budżet, gdyż zasady rządu krajowego są oczywiście zepsute i zgubne dla kraju.

Kurs wileń. na assyg. od d. 16 lipca rubel sr., 3 r. kop. 80½; czer. zł. nowy r. 11, kop. 41, stary r. 11 k. 22; imperyal 36 r. kop. 92½.

P o d r a d y.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż w tymże Rządzie będą odbywać się targi na wybudowanie w mieście Mińsku nowego mieskiego mlynu, z wypuszczeniem go w dzierżawę na lat dwanaście; zatém życzący podjąć się takowey budowy, zechcą przybydź do tego gubernialnego Rządu na terminy oznaczone, pierwszy dnia 5go, drugi 6, trzeci 7, a dla przetargu dnia 9 następującego miesiąca 7bra terażniejszego roku z pewnemi o stanie swoim ewikcyami. Dnia 25 junii 1820 roku.

Sekretarz Felicjan Arcimowicz.

1. Od Liteńsko - Wileńskiego Gubernialnego Rządu podaje się do powszechney wiadomości: iż w terminach 9, 11 i 13 augusta terażniejszego roku, odbywać się będzie na następne od 1 januaryi 1821 roku trzech lecie w wileńskiej Skarbowey izbie licytacya na dostarczenie dla woysk w Wilnie konsystujących drew 11,000 sążni jednopolannych, a zatém życzący należeć do tey licytacyi raczą z dostatecznemi ewikcyami jawić się w tych terminach do Skarbowey izby. Dat 1820 roku julii 13 d. Sowiećnik Wincenty Ławrynowicz.

Kazimierz Nowicki Sekr.

Franciszek Perzanowski Guber. Sekr.

Przedaż publiczna.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż w tymże Rządzie będą przedawać się z publicznego targu za dług należny tuteyszey Izbie Powszechney Opieki, dom murowany, należący do mińskiego mieszczanina, żyda Szlomy Rubinowicza Krygiera, znajdujący się w mieście Mińsku na ulicy koydanowskiej; przynoszący rocznego dochodu 120 rub. srebr.; zatém życzący nabydź takowy dom, zechcą przybydź do tego gubernialnego Rządu na terminy oznaczone: pierwszy dnia 26, drugi 29 miesiąca julii t. r., a trzeci za trzy miesiące od dnia pierwszego o tém wydrukowania w gazetach, co nastąpi późniew w St. Petersburskich lub moskiewskich gazetach. Dnia 28 junii 1820 roku. Sekr. Felicjan Arcimowicz.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż w tymże Rządzie w czasie mającego bydź zjazdu szlacheckiego w Mińsku, dla wyboru urzędników, za utajoną przez byłego dzisieńskiego kaznaczeja Lenkiewicza pewną summę w ogóle 2,767 rub. 21½ kop., będzie przedawać się poręcznika jego, obywatela Piotra Wazgirda, wieś zowiąca się Saczywka, mająca domow trzy, dusz męzkich 8 a żeńskich 7, ze wszelkiemi przynależącemi do niey attynencyami, ziemią i lasami; a zatém życzący nabydź takowy majątek, zechcą przybydź do tego gubernialnego Rządu na terminy: pierwszy dnia 26, drugi 27 a trzeci 28 następującego miesiąca augusta, a dla przetargow dnia 4 mca 7bra terażn. roku, gdzie będą mogli widzieć opisanie tego majątku i stan. Dnia 7 julii 1820 roku. Sekr. Felicjan Arcimowicz.

2. Od Rządu gubernialnego Wileńskiego ogłasza się: iż z powodu niejawienia się na dawniew oznaczone terminy życzących dla nabycia domu żyda Chazena, w tuteyszey gubernii ptcie Szawel. miasteczku Janiszek, postanowione-

go przedać dla zaspokojenia przyjętych przez tegoż Chazena za plenipotencyą zmarłego już Komissioniera 8 klasy Desfeldena, od różnych osób skarbowey summy, oznaczone nowe terminy, pierwszy dnia 7, drugi 11 a trzeci 15 mca 8bra teraż. roku; a zatém życzący nabydź dom ten, zechcą przybydź na te terminy do tego gubernialnego Rządu. Dnia 8 julii 1820 roku.

Sowiećnik Ławrynowicz. Sekretarz Kazimierz Nowicki.

Oddanie odkupu w dzierżawę.

1. Od Rządzącego Senatu ogłasza się: iż targi na oddanie w odkupną dzierżawę, w mieście Wilnie sosowego i konsumpcyynego do 1825 roku poborow, będą odbywać się w Rządzącym Scnacie; a zatém życzący bydź uczestnikiem tych targow, mają przybydź do 1go Departamentu Rządzącego Senatu sami lub przysłać od siebie plenipotentów na 1 augusta terażniejszego roku z prawnemi ewikcyami, gdzie im przed rozpoczęciem targow wprzód okazane będą te warunki, na których oddać do 1825 roku sosowy i konsumpcyyny pobor oznaczono; ażeby życzący należeć do targow mogli opatrzyć siebie potrzebnemi ewikcyami, tedy tym daje się wiedzieć: iż ilość ewikcyi ogranicza się trzecią częścią roczney odkupney summy, i że przyymowane tylko będą te, jakie wyrażone są w Ukazach Rządzącego Senatu pod dniem 8 septembra 1817 roku, a mianowicie: 1) nieruchome majątki ze wsiami będące, z gruntami i attynencyami, niedzieląc gubernii na klasy po 200 rub. każda rewizyynna dusza; założone zaś w banku państwa podług świadectwa jego w tey summie, jaka wypadnie po odtrąceniu bankowego na majątku długu, jako to, w guberniach: 1szej klasy po 125 rub., 2giey klasy po 135 rub., 3ciey klasy po 150 rub. i 4tey klasy po 160 rub. rewizyynną duszę płci męzkiey, a założone na prawidłach 8mioletniey pożyczki po wytrąceniu bankowego długu, we wszystkich guberniach po 140 rub.; również założone w opiekuńskich radach majątki, będą przyymowane na ewikcyą odkupow gorzalczanych na tey osnowie, jaka w Naywyżey potwierdzoney, przez Jego Cesarską Mość, dnia 29 decembra 1815 roku zapisce Najjaśnieyszey Cesarzowej Jeymości Maryi Teodorowny jest ustanowiona. 2re) Znajdujące się w obu stolicach i miastach gubernialnych murwane domy, takoz murwane fabryki i inne budowli, żelazem i dachówką kryte, murwane wszędzie browary z naczyniem miedzianym, zaassekurowane w zupełney summie, a nie zaassekurowane z umniejszeniem czwartey części ceny, w świadectwie wyrażoney; lecz na mieyscu zaassekurowanych pieniędzy z majątkow takiego rodzaju, jeżeli te bez assekurowania na ewikcyą odkupu będą przyjęte, placą odkupszczyki do tego kaznaczeystwa, do którego odkupna summa wnaszaną będzie, po jednym procencie i pół. 3) Miedziane naczynia w browarach drewnianych i inne miedziane rzeczy, także z umniejszeniem czwartey części ceny w świadectwie wyrażoney, i z opłatą jak wyżey wspomniono do kaznaczeystwa po 1½ procencie. 4) Gotowe pieniądze. 5) Bilety na lokowane kapitały w pożyczkowym banku Państwa i w składowey kassie Cesarskich domow wychowania, ale nieinaczey, jak z blankowemi nadpisami tych, do kogo te kapitały należą, iżby w przypadku poszukiwania za niemi pieniędzy, jak się zażąda, niemożła w tém zachodzić żadna przeszkoda, tak jak

bez tych nadpisow bank i rady opiekuńskie, podług prawideł swoich lokowanych kapitałow wydawać nie mogą. 6) Bilety kommissyi umorzenia długow na kapitały, w xiędze długow państwa zapisane, ściśle podług osnowy Naywyżey potwierdzoney w dniu 16 kwietnia 1817 roku ustawy, dla kommissyi umorzenia długow państwa; a prócz tych inne majątki, jako to: murowane domy w miastach powiatowych leżące, i żelazne w browarach naczynie, w ewikcyi nie mogą byćdź przyjęte z tey przyczyny, jaka wyrażona w Ukazie Rządzącego Senatu pod dniem 14 junii 1817 roku nastalym, względem prawideł na przyjmowanie w ewikcyą majątkow na dostawy od 1819 roku do skarbu wódki, również dla tych niedogodności niebędą przyjęte w ewikcyą świadectwa na murowane domy bez gruntu lub inne podobne temu rozdrobnione budowli.

Zgodno z oryginalnym ogłoszeniem, wyrażonym w Ukazie Rządzącego Senatu pod dniem 28 junii, nadestlanym.

Sekretarz wileńskiego gubernialnego Rządu Tytularny Sowiecnik Kazimierz Nowicki.

Wezwanie właścicieli włóczęgów.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż wzięty w tuteyszey gubernii za nieokazanie świadectwa na piśmie, do aresztu Jan Turowski, powiadający o sobie: że jest rodem z Królestwa Polskiego, z miasta Kalisza; na mocy Ukazu Rządzącego Senatu pod dniem 29 augusta 1807 roku, oddany za włóczenie się do służby woyskowej. Przymioty tego włóczęgi są: twarz biała chuda, blisko nosa ma brodawkę, nosa długiego z niewielkim garbkim, oczu światło szare, włosy ruse, wzrostu 2 arszyny $4\frac{1}{2}$ wierszkow, od urodzenia lat 22; zatem jeśli ten włóczęga okaże się do kogokolwiek należącym, żeby z prawnymi o należeniu jego dowodami, prosił, gdzie należy, w naznaczonym prawem terminie, dla wydania kwietacyi na policzenie za rekruta. Dnia 30 junii 1820 r. Sekr. Felicyan Arcimowicz.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż wzięty w tuteyszey gubernii za nieokazanie świadectwa na piśmie, do aresztu Błażey Josisow Municki, powiadający o sobie, że jest rodem z gubernii Kamieniec Podolskiej, powiatu Jampolskiego, wsi Dolenczyniec, poddanym XX. Dominikanow, na mocy Ukazu Rządzącego Senatu, pod dniem 29 augusta 1807 roku oddany za włóczenie się do służby woyskowej. Przymioty wspomnianego włóczęgi: twarz pociągławo-ogorzala, nos mierny, oczy szare, włosy ruse, wzrostu 2 arszyny 4 wierszki, od urodzenia 20 lat; zatem jeśli ten włóczęga okaże się do kogo należącym, żeby z prawnymi o należeniu jego dowodami, prosił gdzie należy, w naznaczonym prawem terminie, dla wydania kwietacyi na policzenie za rekruta. Dnia 5 julii 1820 r. Sekr. Felicyan Arcimowicz.

1. Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż wzięci za nieokazanie świadectwa na piśmie do aresztu: Stefan i Jan Kowali Gołodne, mówiący o sobie, że jest rodem z gubernii Pułtawskiej, powiatu Hadeckiego, wsi Ruczak, poddani obywatela Xięcia Gruzdyna: na mocy Ukazu Rządzącego Senatu pod dniem 29 augusta 1807 roku, wyżey wspomnieni wzięci za włóczęgów, jeden z nich Stefan oddany do służby woyskowej, a Jan będąc niezdalny do niej, odesłany został do robot w twierdzy Bobruyska. Przymioty wyżey

wspomnionego włóczęgi Stefana: twarz szeroka ogorzala, nos krzywy z garbem, oczy ciemno-szare, włosy czarne, wzrostu 2 arszyny 6 wierszkow, od urodzenia 25 lat; a Jana twarz okrągła ciemna, nos mierny, oczy czarne, włosy czarne, wzrostu 2 arszyny 5 wierszkow, od urodzenia 38 lat; zatem jeśli te włóczęgi okażą się do kogo należącymi, żeby z prawnymi o należeniu ich dowodami, względem Stefana prosił gdzie należy w naznaczonym prawem terminie, dla wydania kwietacyi na policzenie za rekruta, a względem Jana iżby przybyli do JW. komendanta Bobruyska. Dnia 7 julii 1820 roku. Sekr. Felicyan Arcimowicz.

Wezwanie do rozprawy.

1. Konsystorz Rzymско-Katolicki wileński na skutek swego postanowienia wyzwa Ur. Franciszka Latkowskiego, aby w przeciągu trzech miesięcy od daty tego obwieszczenia w Gazecie Kur. Litew. umieszczonego, liczyć się mających, stawil się osobiście albo przez plenipotentą prawnie umocowanego do sprawy o rozwod przez żonę jego Ur. Teklę z Chodakowskich Latkowską nayprzód w konsystorzu minskim prowadzoney i ukończoney, a do ninieyszego przy ukazie Rzymско-Katolickiego duchownego kollegium 1go Departamentu dla położenia drugiego wyroku przesłaney. Przymioty konsystorza wileńskiego uwiadomia iż ostrzega tegoż Latkowskiego: że jeśli by po upłynieniu naznaczonego terminu miał się niestannie, sprawa ta zaocznie decydowana będzie. Dat w Wilnie roku 1820 miesiaca julii 12 dnia.

Vice Officyał Prałat wileń. X. Wincenty Mikucki. Sekretarz Jozafat Szymkowicz.

Przedaj.

1. Przedaje się warszawskiej roboty Kocz z kuframi i dalszemi wygodami. Widać go i o cenie dowiedzieć się można u kowala uniwersyteckiego Zeica, mieszkającego na dziedzińcu teatru anatomicznego, dawniey Spaskiey cerkwi.

Nowe Dzieła.

1. Wyszło w Rydze zpod prassy dziełko pod nazwaniem Nordischer Obstgartner, którego cena 5 rub. assygn. za exemplarz. Autor onego JPań Jan Hermann Zigra ma zaszczyt uwiadomić amatorów ogrodnictwa, iż znayduje się u niego do dziesięciu tysięcy sztuk różnych naylepszego gatunku drzew owocowych, jako to: wisznie, sliwy, gruszki, jabłka, brzoskwinie, morele, oraz naypiękniejsze winne krzewy, duży angielski agrest, pożyczki, chilijskie i maltańskie maliny, topole, drzewa i krzewy północney Ameryki i tym podobne, które się pod czas jesieni zacząwszy od połowy septembra, do póki pora roku dogodną będzie za umiarkowaną cenę, sprzedawać będą. O piękności zaś drzew i dobroci gatunku, każdy się u niego w wła-

snym ogrodzie w Rydze gdzie one wyhodowane zostały, przekonac może.

Zbiegli.

W gubernii Lit. Wileń. Ptu Upit. parafii nowomiejskiej z folwarku Raycin do W. Kazimierza Szwoynickiego Sędz. Gran. Upit przynależnego, z dnia 9 na 10 w nocy mca julii roku terażniejszego zbiegli guwerner Andrzej Szymonowicz, czyli jak wyznał przed ucieczką swoją innym, że się zwał Kazimierzem Dyrmontem, z podmówionym przez niego skaskowym lokajczykiem Jakubem Woldowskim; 1szy mający lat około 30, urody sredniej, twarzy gładkiej pociągławy nosa miernego, oczu błękitnych, włosów ciemnych, wąsów światłych czasem gumowanych, surdut na nim i spodnie z szaraczku światłego, płaszcz granatowy z pięciu kołnierzami nowy, w szpancerce husarskiej kasztanami okładaney, 2gi mający lat 19, urody miernej, twarzy okrągłej, czarnawey, ospowaty trochę z lewey strony twarzy ma kresę od uderzenia konia, oczu błękitnych, nosa małego, w odzieniu, w surducie szaraczkowym ciemnym, spodnie nankinowe popielate, płaszczyk krutki huzarski, ciemnego szaraczku. Zabrali z sobą dwa konie stajenne jeden tarrantowaty lat 10 drugi srokaty cokolwiek mnięszy lat 4, z siodłami dwoma, z ruchomości zaś zegarek złoty od czer. 15 i inne rzeczy z gardyrobey. Ktoby takich ludzi poymał i dostawił do mnie, ten otrzyma przyzwoitą nagrodę i wszystkie koszta zwrócone będą. Dat w Rajunach roku 1820 julii 13 dnia podpisuję, Kazimierz Szwoynicki Sędzia Grodzki.

Oświadczenie.

1. Excerpt oświadczenia z protokołu potoczego Sądu Gł. departamentu 2go gubernii mińskiej w dacie niżej wyrażoney zapisanego a w tymże roku mca aprila 30 dnia pod pieczęcią urzędową stronie jest wydan.

Roku 1820 mca aprila 29 dnia, na sądzie Jego Imperatorskiej Mości głównym departamentu 2go gubernii mińskiej stanąwszy osobiście Star. Jewna Abramowicz Iserlin i gildy kupiec i obywatel Stucka, oświadczenie podał do zapisania w protokule dla umieszczenia onego w gazetach Kuryera Lit. w takowych wyrazach: stosownie do pierwiastkowego pod rokiem 1811 7bra 29 zapisanego przezemnie w Ziem. Ptu słuckiego oświadczenia, niżej podpisany celem zawiadomienia publiczności wyrażam następnie. Prowadzenie handlowych i drugiey natury interessow w kraju Imperyi tudzież i za granicą, jak niebyło i bydz nie może wypełnionym przez oświadczonego się osobistość także za granicą i wielolicznych mieyscach, tak też sama potrzeba wymaga koniecznie utrzymywanie sług pod nazwiskiem plenipotentow, przykaszczykow i inney natury. Wie to dobrze oświadczonego się, iż mając swój własny a dostateczny fundusz, na życie i obrót interessow, nikomu nic dłużnym nie jest, a zostając w obowiązku polegać na swoich sługach, chociażby niespodziewał się, aby ciż stędzy na złe używać mieli powierzonego im zaufania, zaciągać oraz mieli kredyty, lub zakazane i niekleymowane prowadzić towary, jednakże gdy chęci ludzkiej do szkodzenia przewidzieć jest niepodobna, dla tego oświadcza się Jewna Abramowicz Iselm i gildy kupiec, że w ogólnych plenipotencyach sługom swym dawanych i dawać się mających, niepozwalat i nadal pozwalac niebędzie, aby jego plenipotenci i przykaszczyki mogli na

jego imie zaciągać długi i zakazane lub niekleymowane prowadzić towary, lecz owszem jeśli by wymagała potrzeba czasem zaciągać jakie kredyty, że w plenipotencyach komukolwiek dawanych, wyrażat zawsze ilość a nawet i samego wierzyciela, a także i nadal same potrzebne tylko rzeczy wyrażat assekurując, że innych plenipotencyow niebędzie i to urzędownie przyznanych wydawał komukolwiek, jak tylko z wyrażeniem kredytu potrzeby, jego wielości i u kogo takowy zaciągnionym bydz może, a na przeciwne zdarzenie jeśli by czy to teraz, czyli w następność miały się pokazać jakie, chociaż się niespodziewa, kredyty, że onych nieprzyymę i to co nad zakres plenipotencyi zrobionym będzie za nieważne, dopiero, oraz w następność nietylko ogłaszam, lecz nadto gdy nieukontentowanie mych nieprzyjaciół, albo czasem takoma chęć zysku poddyktowała by jakieykolwiek osobie prowadząc w granicę i za granicę towary pożyczać mego imienia, oświadczam się nayuroczyście, iż każdego ktoby się nazywał mym przykażczykiem a niemał odemnie wyrażney i przyznaney plenipotencyi, uważam za szkodliwego mnie, oraz całej powszechności, i dla tego każdego z obywateli o pokazanie mego pełnomocnictwa nietylko upraszam, lecz nadto ktoby się czynił bydz moim przykażczykiem a nieokazał pełnomocnictwa za podeyżanego rozumieć dozwalam, i każdemu prawnie prozekwować dozwalając dla powszechney o tém wiadomości to oświadczenie powtórnie zapisując, do gazet Kuryera Lit. podam. U tego oświadczenia podpis takowy Jewna Abramowicz Iserlin kupiec i gildy.

Grzegorz Borodzicz Tyt. Sowietnik Sekretarz Sądu Gł. Miń. departamentu 2go.

Czytałem świadczę Paweł Mniszewski Reg. Sądu Gł. Depar. 2go Gubernii Mińskiej.

Roku 1820 julii 15 dnia takowe oświadczenie może Redakcyja Kuryera Lit. przyjąc do druku.

Karol Romanowicz Sędzia Grodz. Ptu Wileń.

Uwiedomienie.

2. Z ostatniego warszawskiego jarmarku, sprowadzono do handlu Józefa Kopscha w Wilnie, różne materye na suknie jedwabne, półjedwabne, bawetniane, muslin, bast, płucienko, petynetę, krepy, petytfin batyst, tiule, wstążki, chustki, rękawiczki, damskie stroie, pióra, szylkretowe grzebienie, męzkie kapelusze, sukno najlepsze, modne guziki, perfumy, mydło pachnące, kryształy, szkło, francuzkie obicia, żelazne medale stalowe i miedziane wyrobki. Tokyrską robotę, gry, laski z fleycikami i inne. Suszone francuskie owoce. Torunskie pierniki, wodę mineralną gorszką (bitter wasser) proszek soda, opodeldoc, papier angielski weliniowy do pisania i rysunków, ołówki kolorowe, farby angielskie, lak, nuty muzyczne naynowsze. Instrumenta muzyczne, matematyczne, optyczne i chirurgiczne, między którymi tak nazwane Troisquarts dla wyleczenia bydła od puchliny. Tabaka paryzka, robillard, tytun, cybuki i inne różnego gatunku towary w najlepszych gatunkach.

2. Sukcessorowie s. p. Józefa Jakubowskiego Reg. deputacyi wywodowey Guber. Wileń. pozostałe po nim papiery do wywodów przez obywateli jemu poruczone, złożywszy w archiwum deputacyi wywodowey Wileń. przez niniejszą awizacyą, mającym rewersa, wolne onych odebranie w każdym czasie zapewniają.

2 Do krolestwa Pruskiego i Saksonii, wileńki mieszkaniac Izidor Weys na rok jeden.